

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Στην πρόταση νόμου «Για την τροποποίηση ορισμένων διατάξεων του Στρατιωτικού Ποινικού Κώδικα».

Προς τὴ Βουλὴ τῶν Ἑλλήνων

Α. Ὁ Στρατιωτικὸς Ποινικὸς Κώδικας (ΣΠΚ) ἀποτελεῖ νομοθέτημα τῆς περιόδου τῆς Μεταξικῆς δικτατορίας καὶ στὸ μεγαλύτερο μέρος του ὑπῆρξε ἀντίγραφο ξένων προτύπων τοῦ περασμένου αἰώνα.

Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅτι πάνω ἀπὸ 100 νόμοι καὶ διατάγματα συμπληρώνουν, τροποποιοῦν ἢ καταργοῦν ὀρισμένες ἀπὸ τὶς διατάξεις του, ὁ ΣΠΚ ἐξκολουθεῖ νὰ παραμένει ἕνα ξένο σῶμα μέσα στὴ νομοθεσία μας, πού ἐρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ ἴδιο τὸ Σύνταγμα τῆς χώρας ἀλλὰ καὶ ἄλλους ποινικοὺς νόμους καὶ ἰδιαίτερα μὲ τὸν Ποινικὸ Κώδικα καὶ τὸν Κώδικα Ποινικῆς Δικονομίας.

Ὁ ΣΠΚ μὲ τὴν ἀνιση μεταχείριση πού καθιερώνει, τὴν ἐπέκταση τῆς ἀρμοδιότητος τῶν Στρατοδικείων στὴν ἐκδίκαση κοινῶν ἐγκλημάτων, τὴν αὐστηρότερη τιμωρία τῶν ἰδίων ἐγκλημάτων, ὅταν τελοῦνται ἀπὸ στρατιωτικοὺς καὶ τὶς ἄλλες ἰδιομορφίες του, παραβιάζει τὴ Συναγματικὴ ἀρχὴ τῆς ἰσότητος τῶν πολιτῶν.

Κεντρικὸ, ἔτσι, προβάλλει τὸ αἴτημα γιὰ τὴν ἀντικατάσταση καὶ τὸν ἐκδημοκρατισμὸ τοῦ ΣΠΚ. Σὰν πρῶτο βῆμα στὴ διαδικασία τῆς ριζικῆς ἀντικατάστασης τοῦ ΣΠΚ καὶ γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν μέχρι τὴν ὀριστικὴ σύνταξη τοῦ νέου κώδικα περιπτώσεων, προτείνεται μὲ τὴν παρούσα πρόταση νόμου ἡ τροποποίησις μιᾶς σειρᾶς βασικῶν διατάξεων τοῦ ΣΠΚ πού θεμελιώνουν τὸ καθεστῶς τῆς ἀνισῆς μεταχείρισης καὶ τῶν μειωμένων δικαιωμάτων σὲ βάρους τῶν στρατιωτικῶν.

Β. Εἰδικότερα :

1. Μὲ τὸ ἄρθρο 1 προβλέπεται τὰ στρατιωτικὰ δικαστήρια νὰ δικάζουν ἀξιοποινεὺς πράξεις πού ὀρίζονται ἀπὸ τὸ ΣΠΚ καὶ διαπράττονται ἀπὸ στρατιωτικούς.

Μὲ τὸ ἄρθρο 2 τροποποιεῖται ἡ διάταξη τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ΣΠΚ μὲ βάση τὴν ὅποια τὰ στρατιωτικὰ δικαστήρια δικάζουν κάθε ἀξιοποινεὺς πράξη τῶν στρατιωτικῶν καὶ καθορίζεται ὅτι οἱ ἐγκληματικὲς πράξεις τῶν στρατιωτικῶν πού δὲν εἶναι στρατιωτικὰ ἐγκλήματα, δικάζονται ἀπὸ τὰ κοινὰ ποινικὰ δικαστήρια.

Μὲ τὶς τροποποιήσεις αὐτὲς τὰ στρατιωτικὰ δικαστήρια θὰ δικάζουν μόνον στρατιωτικούς καὶ μόνον γιὰ στρατιωτικὰ ἐγκλήματα πού προβλέπονται ἀπὸ τὸ ΣΠΚ.

Ἀντιμετωπίζονται, ἔτσι, ἡ ἀνιση μεταχείριση τῶν στρατιωτικῶν στὴ περίπτωσι τῶν κοινῶν ἐγκλημάτων καὶ προσαρμόζονται οἱ διατάξεις τοῦ ΣΠΚ πρὸς τὸ ἰσχύον Σύνταγμα, πού ἀποκλείει τὴν ὑπαγωγή ἰδιωτῶν στὰ Στρατοδικεῖα.

2. Μὲ τὸ ἄρθρο 3 τροποποιεῖται ἡ διάταξη τῆς παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 269 τοῦ ΣΠΚ πού ἀναφέρεται στὴν ἀσκηση τῆς ποινικῆς δίωξης καὶ ὀρίζεται ὅτι τὴν ποινικὴ δίωξη θὰ ἀσκοῦν οἱ Ἐπίτροποι τῶν δικαστηρίων καὶ ὄχι ὁ Μέγαρχος ἢ Σωματάρχης στὴν περιοχὴ τοῦ ὁποῦ ἔδρευε τὸ Διαρκὲς Στρατοδικεῖο. Τὴν ποινικὴ δίωξη ἀσκεῖ, ἔτσι, ἀρχὴ ἀντίστοιχη πρὸς τὴν εἰσαγγελικὴ ἀρχὴ καὶ ὄχι ἡ διοίκηση πού βρισκεται κάτω ἀπὸ ἱεραρχικὸ ἔλεγχο σκοπιμότητος καὶ δὲν ἀπολαμβάνει τῶν ἀπαραιτητῶν ἐγγυήσεων λειτουργικῆς καὶ προσωπικῆς ἀνεξαρτησίας.

3. Τὸ ἄρθρο 4 ἐπιφέρει στὸ ἄρθρο 272 τοῦ ΣΠΚ τὶς ἀναγκαῖες τροποποιήσεις μετὰ τὴν τροποποίησι τοῦ ἄρθρου 269 τοῦ ΣΠΚ πού προβλέπει τὸ ἄρθρο 3. Καθορίζεται, δηλαδή, ὅτι ὁ Ἐπίτροπος καὶ ὄχι ὁ Μέγαρχος ἢ ὁ Σωματάρχης, θὰ εἶναι ὁ ἀρμόδιος γιὰ τὴν ἀπόρριψή μῆνυσης ἢ ἐγκλήσεως.

4. Τὸ ἄρθρο 5 καθορίζει τὰ ἄτομα πού μποροῦν, μὲ παραγγελία τοῦ ἐπιτρόπου, νὰ ἐνεργήσουν προανάκριση, περιορίζοντας τὸν ἀριθμὸ τῶν ἀτόμων πού ἀναφέρονται στὸ ἐδ. α'.

Μὲ τὸ ἄρθρο 6 τροποποιεῖται ἡ διάταξη τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 277 ὡς πρὸς τὶς προϋποθέσεις κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἄτομα πού ἀναφέρονται στὸ ἄρθρο 275 ἐδ. α' μποροῦν νὰ ἐπιλαμβάνονται αὐτεπάγγελτα καὶ νὰ ἐνεργοῦν οἱ ἴδιοι ἢ νὰ ἀναθέτουν σὲ ὑφισταμένους τοὺς τὴ διενέργεια προανάκρισης.

Μὲ τὰ δύο αὐτὰ ἄρθρα περιορίζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατιωτικῶν πού μποροῦν νὰ διατάξουν αὐτεπάγγελτα προανάκριση καὶ ἐπιβάλλεται σὲ κάθε περίπτωση ἡ ἐνημέρωση τοῦ ἀρμόδιου ἐπιτρόπου, ὥστε νὰ ἐξασφαλιστεῖ τὸ κύρος τῆς στρατιωτικῆς προανάκρισης πού κινδυνεύει ἀπὸ τὴν ἀπονομὴ εἰσαγγελικῶν οὐσιαστικῶν ἐξουσιῶν σὲ ἄτομα στερούμενα τῶν ἀναγκαίων ἐφοδίων, πείρας καὶ ἐγγυήσεων.

5. Μὲ τὸ ἄρθρο 7 προστίθεται διάταξη πού ὀρίζει ὅτι κάθε διάδικος ἔχει κατὰ τὴ στρατιωτικὴ ποινικὴ διαδικασίαν ὅλα τὰ δικαιώματα πού παρέχονται στοὺς διαδίκους ἀπὸ τὴν κοινὴ Ποινικὴ Δικονομίαν.

Ἡ διάταξη αὐτὴ εἶναι κεφαλαϊώδους σημασίας, ἀφοῦ μὲ τὸ καθεστῶς πού ἰσχύει σήμερα παραβιάζονται διατάξεις τοῦ Συντάγματος (ἄρθρο 4 παρ. 1) καὶ ὁ στρατιωτικὸς τοποθετεῖται σὲ μειονεκτικὴ θέσι σὲ σχέση μὲ τοὺς πολίτες.

Σήμερα ὁ στρατιωτικὸς :

α) Δὲ μπορεῖ νὰ παρίσταται μὲ τὸ συνήγορό του σὲ κάθε προανακριτικὴ ἢ ἀνακριτικὴ πράξη.

β) Δὲν δικαιούται νὰ λάβει γνώσι τῆς δικογραφίας πρὶν ἀπολογηθεῖ.

γ) Δὲν ἔχει τὴ δυνατότητα ἐλεύθερης ἐπικοινωνίας μὲ τὸ συνήγορό του.

δ) Δὲ μπορεῖ νὰ ἀσκεῖ προσφυγὴ κατὰ τῆς δι' «ἀπ' εὐθείας κλήσεως» παραπομπῆς του στὸ ἀκροατήριον ἢ νὰ ἀσκήσι ἐνδίκαν μέσα κατὰ βουλευμάτων σὲ κάθε περίπτωσι.

ε) Εἶναι δυνατὸ νὰ προφυλαχισθεῖ πρὶν τὴν ἀπολογία του.

στ) Δὲ μπορεῖ νὰ ζητήσι ἐξάιρεση προανακριτῆ κ.λ.π., γιὰ ν' ἀναφερθοῦμε σὲ ὀρισμένες μόνον χτυπητὲς περιπτώσεις πού δείχνουν σὲ ποῖο βαθμὸ εἶναι ἀναγκαῖα καὶ ἐπιτακτικὴ ἡ ἀλλαγὴ τοῦ καθεστώτος πού ὁ ΣΠΚ ἐπιβάλλει.

6. Μὲ τὸ ἄρθρο 8 καλύπτεται ἕνα κενὸ πού προκύπτει ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ ΣΠΚ ἐξκολουθεῖ, κατὰ σαφῆ ἀντίθεση πρὸς τὸ ἄρθρο 96 παρ. 4 τοῦ Συντάγματος, νὰ θεωρεῖ τὰ στρατιωτικὰ δικαστήρια ἀρμόδια γιὰ τὴν ἐκδίκαση ὀρισμένων ἐγκλημάτων ἰδιωτῶν. Θεσπίζεται, ἔτσι, ὅτι γιὰ ἐγκλήματα πού στρέφονται κατὰ τῆς ἀσφάλειας τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων τιμωροῦνται, δικάζόμενοι ἀπὸ τὰ κοινὰ ποινικὰ δικαστήρια κατὰ τὶς διατάξεις τοῦ ΣΠΚ, ἰδιώτες πού τελοῦν σὲ μιᾶ ὀρισμένη σχέσι μὲ τὶς Ἐνοπλες Δυνάμεις κατὰ τὴν τέλεση τοῦ ἐγκλήματος. Ἐτσι, τὰ ἐγκλήματα αὐτῆς τῆς κατηγορίας κρῖνονται μὲ τὶς αὐστηρὲς διατάξεις τοῦ ΣΠΚ, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ κοινὰ δικαστήρια.

7. Τὰ ἄρθρα 9, 10, καὶ 11 προσδιορίζουν μὲ βάση τὴν τροποποίησι τοῦ προηγουμένου ἄρθρου, ἀλλὰ καὶ τῆς Συναγματικῆς ἐπιταγῆς τοῦ ἄρθρου 96 παρ. 4, τὸ θέμα τῆς κατ' ἐξάιρεση ἀρμοδιότητος τῶν στρατιωτικῶν δικαστηρίων.

8. Τὸ ἄρθρο 12 ἀναφέρεται στὴν κατάργησι κάθε ἀντίθετης διατάξεως νόμου καὶ τὸ ἄρθρο 13 στὴν ἐναρξὴ ἰσχύος τοῦ νέου νόμου.

Γ. Εἶναι κοινὴ συνείδησι πὼς ὁ ἐκδημοκρατισμὸς τῆς δημόσιας ζωῆς, περὶ ὑποχρεωτικὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἐκδημοκρατισμὸ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων.

Κι ὁ ἐκδημοκρατισμὸς τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, ἀναγκαῖος γιὰ μιᾶ σωστὴ ἐθνικὴ πολιτικὴ, δὲν εἶναι δυνατὸς χωρὶς τὴν ἀπαλλαγὴ τους ἀπὸ τὸ πλέγμα τῶν νόμων, διαταγμάτων κ.λ.π., πού χρόνια ὀλόκληρα θεσμοθέτησε ἡ Δεξιὰ γιὰ τὴν καθυπόταξή τους στὴν πολιτικὴ τῆς σκοπιμότητος.

Σήμερα εἶναι περισσότερο παρὰ ποτὲ φανερὸ πὼς ἡ πειθαρχία, ἡ συνοχὴ καὶ ἡ μαχητικὴ ἰκανότης στὸ στρατεῖα δὲν ἐπιβάλλονται μὲ ἀναχρονιστικούς καὶ ἀντισυναγματικούς κώδικες, ἀλλὰ μὲ τὴ δημοκρατικὴ διαπαιδα-

γώγηση και τη συνείδηση της αναγκαιότητας μιας προσφο-
ρής που εκτιμάται ανάλογα από την πολιτεία.

Αθήνα, 26 Απρίλη 1982.

Οί προτείνοντες βουλευτές

ΑΝΤΩΝΗΣ ΑΜΠΑΤΙΕΛΟΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΠΠΟΣ,
ΜΑΡΙΑ ΔΑΜΑΝΑΚΗ, ΚΩΣΤΑΣ ΛΟΥΛΕΣ, ΜΙΚΗΣ
ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ, ΔΗΜ. ΣΑΧΙΝΗΣ.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

Για την τροποποίηση ορισμένων διατάξεων του Στρατιωτικού
Ποινικού Κώδικα.

Άρθρο 1.

Στο κεφάλαιο Α' του δεύτερου τμήματος του Στρατιω-
τικού Ποινικού Κώδικα προστίθεται άρθρο 239 Α που
έχει ως εξής :

Άρθρο 239 Α.

Τα στρατιωτικά δικαστήρια δικάζουν αξιόποινες πράξεις
προβλεπόμενες από τον Στρατιωτικό Ποινικό Κώδικα και
τελούμενες από στρατιωτικούς».

Άρθρο 2.

Η διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του ΣΠΚ
τροποποιείται ως εξής :

α1. Οί αξιόποινες πράξεις των στρατιωτικών που δεν
αποτελούν στρατιωτικά εγκλήματα κρίνονται κατά τους
κοινούς ποινικούς νόμους από τα κοινά ποινικά δικαστήρια».

Άρθρο 3.

Η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 269 του
ΣΠΚ τροποποιείται ως εξής :

α2. Την ποινική δίωξη ασκούν οί επίτροποι των στρα-
τιωτικών δικαστηρίων, ατεπάγγελτα, ύστερα από μήνυση
άναφορά ή άλλη είδηση για την τέλεση στρατιωτικού εγκλή-
ματος».

Οί παράγραφοι 3 και 4 του ίδιου άρθρου καταργούνται.

Άρθρο 4.

Η παράγραφος 1 του άρθρου 272 τροποποιείται ως
εξής :

α1. Ο επίτροπος μόλις λάβει μήνυση ή άναφορά σε
βάρος προσώπων που υπάγοντα στην άρμοδιότητα των
στρατιωτικών δικαστηρίων, υποχρεούται να διατάξει την
ποινική τους δίωξη. Εάν ή μήνυση ή άναφορά είναι νομικά
άστήρικτη ή ουσιαστικά τελείως άβάσιμη, την βάζει στο
άργειο. Έχει άκόμα το δικαίωμα να ενεργήσει με τα
πρόσωπα που όρίζονται στο άρθρο 275 προκαταρκτική
εξέταση, για να κριθεί αν πρέπει να διατάξει την ποινική
δίωξη ή να βάλει τη μήνυση ή άναφορά στο άργειο».

Άρθρο 5.

Το άρθρο 275 του ΣΠΚ τροποποιείται ως εξής :

Άρθρο 275

Προανάκριση. Από ποιους ενεργείται.

Με την έποπτεία του άρμοδιου Έπουργού και με παραγ-
γελία του επιτρόπου ενεργούν προανάκριση :

α) Οί διοικητές των μεγάλων στρατιωτικών μονάδων
ή ανεξάρτητων μικρομονάδων του Στρατού και των προς
αυτές εξομοιούμενων διοικήσεων του Ναυτικού και της
Αεροπορίας.

β) Δικαστικοί σύμβουλοι και εισηγητές.

γ) Άξιωματικοί ή διοικούντες ύπαξιωματικοί της χωρο-
φυλακής, όταν διαταχθούν ή, σε περίπτωση έπ' αυτοφόρου
κακουργήματος ή πλημμελήματος, ατεπάγγελτα.

δ) Κάθε άξιωματικός, όταν διαταχθεί».

Άρθρο 6.

Η παράγραφος 1 του άρθρου 277 τροποποιείται ως εξής :

α1. Όσοι άναφέρονται στο άρθρο 275 στοιχ. α' μπορούν
να επιλαμβάνονται ατεπάγγελτα και να ενεργούν προανά-

κριση οί ίδιοι ή να άναθέτουν τη διενέργειά της σε κάθε
άξιωματικό που βρίσκεται κάτω από τις διαταγές τους,
ενημερώνοντας άμεσα τον επίτροπο του στρατιωτικού
δικαστηρίου της περιφέρειάς τους».

Άρθρο 7.

Στο πέμπτο τμήμα του ΣΠΚ προστίθεται Κεφάλαιο Δ'
που έχει ως εξής :

«ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'

Δικαιώματα των διαδίκων.

Άρθρο 332 Α.

Κάθε διάδικος σε όλη την στρατιωτική ποινική διαδικασία
έχει όλα τα δικαιώματα που παρέχονται στους διαδίκους
από τα άρθρα 96 έως και 108 της κοινής ποινικής δικονομίας».

Άρθρο 8.

Το άρθρο 21 του ΣΠΚ τροποποιείται ως εξής :

«Άρθρο 21

Μή στρατιωτικοί.

Έξαιρετικά εξομοιώνονται με στρατιωτικούς και τιμω-
ρούνται, δικαζόμενοι όμως από τα κοινά ποινικά δικαστήρια,
για πράξεις στρεφόμενες κατά της ασφάλειας των Ένόπλων
Δυνάμεων που προβλέπονται και τιμωρούνται από τις
διατάξεις του παρόντος :

α) Ίδιώτες που εργάζονται στις υπηρεσίες του στρατού
για εγκλήματα που έγιναν κατά το χρόνο της εργασίας τους.

β) Όσοι βρίσκονται σε πλοία πολεμικά ή επίτακτα ή
άλλα που συνοδεύονται από πολεμικά για τα εγκλήματα
που προβλέπονται από τα άρθρα 26, 31 έως και 34, 36,
68, 73, 74, 97, 115, 116, 121, 152, 153, 158 έως και 164
και 166 του παρόντος.

γ) Οί ιδιώτες πλοηγοί για τα εγκλήματα των άρθρων
142 έως και 145 του παρόντος.

δ) Όσοι βρίσκονται σε πολεμικά αεροσκάφη ή επίτακτα
ή άλλα που συνοδεύονται από πολεμικά αεροσκάφη για τα
εγκλήματα που προβλέπονται από τα άρθρα 26, 31, 32,
33, 34, 36, 68, 73, 74, 97, 115, 121, 160, 164 και 166
του παρόντος.

ε) Οί στρατιωτικοί που δεν είναι σε ενεργεια, όταν
φέρουν τη στρατιωτική στολή, για τα εγκλήματα που
προβλέπονται από τα άρθρα 73 έως 78, 101 και 102 του
παρόντος».

Άρθρο 9.

Το εδάφιο στ' της παραγράφου 2 του άρθρου 224 τροπο-
ποιείται ως εξής :

«στ) Στρατιωτικοί, άυτουργοί ή συναίτιοι κακουργή-
ματος ή πλημμελήματος που τέλεσθηκε σε κατάσταση
του πολεμικού ναυτικού, πολεμικό λιμάνι, όρμητήριο,
ναύσταθμο, ναυτικά όχυρά ή άλλες εγκαταστάσεις που
σκοπό έχουν την άμυνα της χώρας και εξαρτώνται από το
πολεμικό ναυτικό, για τις αξιόποινες πράξεις που προβλέ-
πονται από τον παρόντα κώδικα ή προβάλλουν την τάξη
ή ασφάλεια των παραπάνω θέσεων και καταστημάτων».

Άρθρο 10.

Η παράγραφος 2 του άρθρου 244α τροποποιείται ως εξής :

α2. Έπίσης υπάγονται αυτό έλοι οί στρατιωτικοί
άυτουργοί ή συναίτιοι κακουργήματος ή πλημμελήματος
που τέλεσθηκε σε αεροσκάφη πολεμικά ή επίτακτα ή άλλα
που συνοδεύονται από πολεμικά ή εργοστάσιο ή κατάσταση
της πολεμικής αεροπορίας, αεροδρόμια, στρατόπεδα ή
όχυρά ή άλλες αεροπορικές εγκαταστάσεις που σκοπό
έχουν την άμυνα της χώρας και εξαρτώνται από την πολεμική
αεροπορία για τις αξιόποινες πράξεις που προβλέπονται
από τον παρόντα κώδικα ή προσβάλλουν την τάξη ή ασφά-
λεια των παραπάνω αεροσκαφών, θέσεων και καταστημά-
των».

Άρθρο 11.

Το εδάφιο Ε' του άρθρου 242 τροποποιείται ως εξής :
«Ε. Οί στρατευσιμοί ή έθελοντές από το χρόνο που